

СТАНОВИЩЕ

ОТ ПРОФ. Д-Р ИВАН ГАТЕВ МАРКОВ
КОНКУРС ЗА АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ „ПРОФЕСОР“
ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.9. ТУРИЗЪМ
(ТУРИСТИЧЕСКИ РЕСУРСИ И ТУРИСТИЧЕСКО СТРАНОЗНАНИЕ)
СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК, БР. 100/16.12.2022 Г.

Становището е разработено на основание на: чл. 4, и чл. 29 а от Закона за развитие на академичния състав (ЗРАСРБ) и чл. 60 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника за устройството и дейността на Софийски университет и решение на Факултетния съвет на Геолого-географски факултет, протокол № 1 от 17.01.2023 г. и заседание на научното жури от 24.02. 2023 г. Предложението за научното жури е вписано в Регистъра на СУ за членове на научни журита под № 5 от 03.02. 2023 г. Единствен кандидат е доц. д-р Вера Николова.

Данни за кандидата

През периода 1982 – 1990г. доц. д-р Вера Николова завършва Софийски университет „Св. Климент Охридски“, магистър, География на стопанските отрасли и комплекси. От 2004 – 2007г. е докторант в Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Придобива ОНС доктор по География на рекреацията и туризма. Работи последователно в катедра „История и география“, ПУ „Паисий Хилендарски“ - Филиал Смолян като: асистент, ст. асистент и главен асистент. От 2011- 2014 г. работи като гл. асистент в катедра“ География на туризма“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, а от 2014 г. и досега е доцент в същата катедра. Участва в над десет редакционни колегии и комисии.

Член на Комисията за провеждане на изпит за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод“ към Министерството на туризма – от 2017 г. до днес.

Описание на научните трудове

Научната продукция на доц. д-р Николова е твърде разнообразна и включва: една монография, осем глави от книги, четири книги, 24 научени проекта, пет статии в научно списание, 35 статии в сборник (на конференция и др.), три студии в научно списание, една студия в сборник (на конференция и др.), 31 участия в конференции. *(справка 11)*

За участие в конкурса доц. д-р Вера Николова представя 24 публикации от които една монография (100 точки), (*приложение 1*). Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд (100 точки) (под печат) (*приложение 2*).

За участие в конкурса са посочени общо 22 статии и доклади; една статия публикувана в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни (4,3 точки), (*приложение 3*) и 12 статии и доклади, публикувани нереферирани списания или в редактирани колективни томове (79,26 точки), (*приложение 4*), пет студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове (34,4 точки), (*приложение 5*). Публикувани три глави от колективна монография, (13,33 точки), (*приложение 14*). Публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа в съавторство, Рецензирано (33,4 точки), (*приложение 6*).

От всички публикации, представени в конкурса – 5 са на английски език (20,8%). 4 от публикациите са издадени в чужбина.

Монографичното изследване, *Асенова, М., В. Маринов, В. Николова, Е. Петкова, Р. Митова, Ч. Истаткова (2021) Между културата и туризма: туристическите атракции, основани на културното наследство. Унив. изд. "Св. Кл. Охридски" ISBN 978-954-07-5167-2 (електронно издание)* е отражение на обективните тенденции в туристическото развитие.

През последните десетилетия се наблюдава сближаване между туризма и културата, продиктувано от нарастващия интерес на туристите към културни ценности и преживявания, от една страна, а от друга – поради възможностите за местно развитие и поддържане на местна идентичност. Това насочва авторите към анализ на същността и обхвата на културното наследство и на туристическите атракции, както и на подходите към тяхната класификация, което е предмет на анализа в монографичното изследване. Основната цел на изследването е да предостави на ключовите заинтересовани страни теоретично обоснована, работеща и приемлива типология на атракциите, основани на културното наследство в подкрепа на тяхното правилно и устойчиво управление. Доц. д-р Николова използва типологията в собственото емпирично изследване на туристическите атракции, основани на културното наследство, за нейното тестване, като гарантира обхващането на повечето видове атракции. Методологията на изследването се основава на задълбочен преглед на научната литература за туристическите атракции и тяхната типология, както и на съответното законодателство и стратегии в България. Изследователският фокус е приоритетно насочен към атракциите, основани на недвижимото материалното наследство, въпреки че някои аспекти на движимото и нематериалното наследство също са изследвани чрез проучването на посетителите. Наред с това на базата на вторични източници е систематизирана и анализирана информация, свързана с управлението, мониторинга и финансирането на атракциите, основани на културното наследство, като са изследвани и представени и добри практики на управление и финансиране на атракциите, основани на културното наследство.

Потенциалният принос на изследването е както теоретичен - усъвършенстване на съществуващите дефиниции и типология, така и практически - подобрен фокус на публичните политики, респективно разпределянето на публичните средства за превръщане на културното наследство в туристически атракции.

Научните приноси в представените за рецензиране публикации могат да бъдат систематизирани в няколко основни направления:

1. Проучване развитието на специализирани видове туризъм в България - ресурси, състояние, проблеми, перспективи. Изследванията се концентрират предимно върху културен, кулинарен, събитийен, и еко туризъм. Културния туризъм се изследва на местно, регионално и национално ниво.

- Анализират се особеностите на културно-историческите атракции на базата на проучваните ресурси и възможността за създаване на туристически продукти на основата на културното наследство.[В.3.1., Г.6.1., Г.7.3., Г.7.7., Г.7.9.]
- Направените проучвания, които са свързани със системния подход на изследване, доказват някои регионални и локални особености на културата и усвояването на културното наследство за нуждите на туризма.[В.3.1., Г.9.2., Г.7.10., Г.7.9., Г.7.7.]
- Като част от нематериалното културно наследство се изследват традициите и обичаите, обредността, периодичните и епизодични културни прояви с акцент в някои от разработките върху кулинарното наследство и кулинарния и креативния туризъм на България.[Г.4.1., Г.7.8., Г.7.3., Е.20.] Предложени са класификационни схеми и типологизиране на наследството и туристическите атракции, както и модели за развитие.[В.3.1., Г.6.1., Г.4.1.]
- Анализират се особеностите на културно-историческите атракции на базата на проучваните ресурси и възможността за създаване на туристически продукти на основата на културното наследство.[В.3.1., Г.6.1., Г.7.3., Г.7.7., Г.7.9.]
- Направените проучвания, които са свързани със системния подход на изследване, доказват някои регионални и локални особености на културата и усвояването на културното наследство за нуждите на туризма.[В.3.1., Г.9.2., Г.7.10., Г.7.9., Г.7.7.]
- Анализират се предприетите мерки за преодоляване на кризи в туризма, превенция и развитие. Коментирани са международният опит в това отношение и са предложени модели за по-нататъшно развитие.[Г.10.2., Г.10.3.]
- Анализират се възможностите за развитие на кулинарен туризъм. Извършена е оценка от различни групи заинтересовани, предимствата и недостатъците в предлагането на неговата организация и управление, [Г.4.1., Г.7.8., В.3.1.].

- Изследванията на еко туризма се базират на проучване на територии, които имат неусвоен потенциал, наличие на голям процент защитени територии и могат да предлагат комбинация от различни, освен специализираните туристически продукти.[Г.7.6.].
- Ново направление в проучванията е териториалното изследване на прилагането на Европейската система от индикатори за устойчиво туристическо развитие в някои части на страната – Дунавското крайбрежие и София. [Г.7.2.]

2. Второ направление в научните изследвания е свързано с проучване и анализиране на туристическото предлагане и туристическото търсене на регионално и локално ниво

- Извършени са изследвания на ключови информатори, а също и на вторична информация, като се акцентира както на туристическото търсене, така и на туристическото предлагане[Г.7.12., Г.9.1., Г.9.5.].
- Изследвани се някои специфики, в зависимост от географската среда, мащаба на териториалния обхват и неговите ресурси, позиционирането на пазара, проблемите и перспективите за развитие. Разглеждат се някои от иновативните и интересни продукти, които се предлагат особено активно през последните години в градските условия на столицата и, в които има потенциал за бъдещо развитие.[Г.7.12., Г.9.1., Г.10.1.]

3. Научни интереси, свързани с проучването на туризма в големи туристически дестинации на държавно и регионално ниво

Това провокира желание да бъде продължено анализирането на развитието на Балканските дестинации като модел за регионално туристическо развитие, който зависи не само от общността на територията и географската обособеност, но и от близостта в културното и историческо развитие, религиозната и етническа принадлежност и общи икономически интереси.[Г.7.1.]

Ново направление в изследванията е насочено към развитието на туристическите дестинации на световно ниво и проблемите, пред които се изправят във време на кризи. Особено актуални са решенията и мерките, които по време на пандемията от COVID – 19 които са приложени от световните туристически дестинации. Политиките и мерките се разглеждат в световен и национален аспект и касаят не само решенията на публичните власти по страни, но и мерките, които лично бизнесът предприема за преодоляване на кризата. Тези проблеми и мерки, тяхната популярност и непопулярност, гравитност или не в тази тежка ситуация, се пречупват и през призмата на българските варианти за решения [Г.10.2., Г.10.3.]

Основният принос се свежда до предлагане на модели както за регионално туристическо развитие, така и за справяне и излизане от кризисни ситуации.

Цитирания

За участие в конкурса за „професор“ доц. д-р Николова представя 33 цитирания което носи – 305 точки. В структурно отношение те се разпределят така (едно цитиране от – 15 точки в реферирано издание (*приложение 7*), 26 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 275 точки (*приложение 8*) и шест цитирания в нереферирани списания с научно рецензиране – 35 точки. (*приложение 9*). Преобладават цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране. Това показва, че авторът е разпознаваем в научната туристическа и географска общност.

Важно място в научно-изследователската дейност на доц. д-р Вера Николова е участието в изследователски и научно-приложни проекти. За периода от 2014 до 2022 г. е участвала общо 12 проекта (*справка 7.2.*), шест изследователски проекти финансирани от ФНИ (на един от проектите е ръководител), три изследователски проекта по национални програми, три международни изследователски проекта – един финансиран по Програма за трансгранично сътрудничество ИНТЕРРЕГ V-A Гърция – България и 2 по Regional Programme to strengthen the cross boarder tourism at the Middle and Lower Danube through the Danube Competence Centre (Cruise tourism in the Bulgarian Section of Danube river and Implementation of ETIS system in the Danub

Доц. д-р Вера Николова има участие в 18 научни форума, (научно-приложни конференции и семинари), от които 14 са национални (12 с международно участие) и 5 в чужбина. (*справка 11*). Има участие в пет практико-приложни конференции и семинари с презентации, четири рецензии, отзиви и др.

Учебно-преподавателска дейност

За последните пет години средната натовареност на доц. д-р Николова е 1614,2 часа. Основни дисциплини в различните степени на обучение (след професионален бакалавър, бакалавър и магистър) са Туристически ресурси, Световни туристически региони и дестинации, Развитие и актуални проблеми на туризма в България, Специализирани видове туризъм, Разработване на туристически продукти и атракции. Доц. д-р Вера Николова е изграден университетски преподавател със собствен стил и се ползва с авторитет сред студенти и цялата академична общност.

Има повече от 30 години опит в преподавателска и научно-изследователска дейност, свързана с туризма и географията. Значителен опит в практическото обучение на студенти по туризъм, организиране на студентски теренни практики и стажантски програми и стажове. Доц. д-р Николова е научен ръководител на трима докторанти от които един е защитил успешно и получил ОНС доктор. За периода до настоящия момент е осъществила научно ръководство на 30 студенти защитили дипломни работи. (*справки 15.3. и 15.4.*).

Заклучение

Доц. д-р Вера Николова набира 959,69 точки от 550 изискуеми и покрива минималните изисквания за АД „професор“. Доц. д-р Вера Николова е изграден университетски преподавател със собствен стил. Ползва се с авторитет сред студенти и цялата академична общност. Повече от 30 години опит в преподавателска и научно-изследователска дейност, свързана с туризма и географията. Значителен опит в практическото обучение на студенти по туризъм – организиране на студентски теренни практики и стажантски програми и стажове Академични и приложни изследвания в областта на туризма. Практически опит в работа с програми и проекти за обучение на кадри в туризма, маркетингови проучвания, социологически проучвания. Практически опит в проучвания, свързани със специализирани видове туризъм, главно с Културен, Кулинарен, Религиозен туризъм. Проучвания, свързани с развитието на туризма на регионално и локално ниво, както и трансграничното сътрудничество в областта на туризма и обучението. Доц. д-р Николова е научен ръководител на трима докторанти от които един е защитил успешно и получил ОНС доктор. За периода до настоящия момент е осъществила научно ръководство на 30 студенти защитили дипломни работи.

Всичко това ми дава основание да подкрепя категорично с „ДА“ избора на доц. д-р Вера Николова на академичната длъжност „професор“ в ПН 3.9. Туризъм (Туристически ресурси и туристическо странознание).

Гр. Велико Търново
17.03.2023 г.

подпис:
проф. д-р Иван Марков